

Indenrigsministeren: Det er fornemmelig Udkastets § 2, som har givet Anledning til Tvivl og Indsigelser. Jeg troer dog, at det burde nøie overveies, om ikke det Princip, som i Udkastets § 2 er udtalt, i og for sig er rigtigt. At det er saa, forekommer mig følger deraf, at naar 2 Parter ere indviklede i et Retsforhold, der er af en vis betænkelig Natur, som de begge have Interesse af at komme ud af, da synes det at være retfærdigt, at Enhver af dem maa have Afgang til at fordrø Forholdet hævet, og det forekommer mig ogsaa, at man allerede 1810 maa have indrømmet dette. Idet nemlig Frd. af 1810, skjøndt vel kun i enkelte Tilfælde, har indrømmet Afgang for Tiendetagerne til at fordrø Tienden hævet, saa maa den have gjort dette, fordi den fandt, at det kunde forsvares at give Tiendetagerne en saadan Ret; thi kunde det ikke forsvares i Almindelighed at give Tiendetagerne en saadan Afgang, saa kunde det heller ikke gaae an, at indrømme dem den i enkelte Tilfælde. Naar Lovgiveren derimod ikke har indrømmet det som en almindelig Regel, saa maa dette have ligget i hans Kundskab om Agerbrugets daværende Standpunkt her i Landet. Men det er ganske vist, at Agerbruget nu fortiden staaer paa et ganske andet Standpunkt end det stod i Aaret 1810, og Agerbrugets Udvikling er i en Sag, som den nærværende, et Moment af den yderste Bigtighed. At den Afgang, som man 1812 gav Tiendetageren til at fordrø Tienden afløst, maa skee ikke har havt nogen særdeles stor practisk Betydning, det kan vel være; dog skulde jeg vel antage, som ogsaa den ærede Ordfører bemærkede, at enkelte Kjøbstadspræster, ligesom jeg ogsaa troer Amtsprovsterne i sin Tid, og i alt Fald, som af den ærede 5te Landstingsmand for Kjøbenhavn berørt, Biskopperne, foruden de af ham nævnte offentlige Stiftelser, have været i det Tilfælde, Placaten forudsætter. Naar Principet i § 2 gaaer igjennem, saa er det derimod en Selsfølge, at den Tiendebel, der nu skal lægges til yderligere, naar Tienden bliver ansat til en fast Afgift ved Kjendelse, maa bortfalde, saaledes som § 1 fastsætter, og denne Paragraph staaer saaledes, efter min Formenting, i den allernøieste Forbindelse med § 2. Det blev ogsaa af den

ærede 5te Landstingsmand for 1ste Kreds (Orsted) indrømmet, at det, der egentlig var Anledningen til at denne yderligere Tiendebel kom ind i Loven, var den, at man ikke i 1810 havde dristet sig til at give Tiendetagerne ubetinget Rettighed til at fordrø Tienden afløst og altsaa sætte ham paa samme Fod, som Tiendeyderen, skjøndt der fra Retsfærdighedens Standpunkt var — eller i det Mindste synes at være — overordentlig meget, der talte derfor. At det skulde kunne føre til Ulempe, navnlig med Hensyn til Omkostningerne i enkelte Tilfælde, det troer jeg dog vel tør haabes, ikke at ville skee. Der vil vist vise sig saamegen Billighed paa begge Sider, at dette ikke kan være at befrygte, og ganske enkelte uheldige Benyttelser af Anordningen er ikke til at forebygge. Men jeg troer, at den Betydning, som nærværende Anordning nærmest vil faae, det er den, at man vil ophøre at modsætte sig Tiendens Afløsning; thi det er betydningsfuldt, at der er Mange, som ikke have villet gaae ind paa at fordrø Tiendens Afløsning for ikke at miste Tiendebelen; men naar nu Tiendebelen bortfalder, saa vil denne Betænkelighed bortfalde og det vil saaledes føre til, at i adskillige Tilfælde vil Tienden blive afløst i kortere Tid end dette ellers vilde have fundet Sted. Jeg misstjender iøvrigt ikke, at det kunde være meget ønskeligt, at knytte visse andre Foranstaltninger til nærværende Lov. Med Hensyn til det Standpunkt, som er oplyst ved de statistiske Tabeller, der ere fremlagte, maa jeg bemærke, at disse ere uddragne fornemmelig af Amtstuernes Skatteberegninger, dels over Krigsskatten, dels fra en ældre Periode, knyttet til den ældre Beskatning af Tienden, og jeg maa saaledes antage, at hvor Sognet eier sin Tiende, der er Tienden ikke betragtet som afløst, naar der ikke virkelig har fundet nogen Afløsning Sted. En af de Lovforanstaltninger, man har bragt i Forslag, nemlig at give en Lovbestemmelse om at Tienden, naar den eengang var blevet indløst, da ikke kunde skilles fra Tiendommen, forekommer mig at kunne have endeel for sig, og jeg ser ingen aldeles uovervindelig Vanskelighed ved at den kunde knyttes til denne Lov, skjøndt den vel egentlig ikke hører ind derunder. Hvad det angaaer, at Staten skulde overtage Omkostningerne ved